

Н. В. Москаль,

к. е. н., доцент кафедри обліку і аудиту,

Львівський національний університет імені Івана Франка

ЕТАПИ ТА ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ САНАЦІЙНОГО АУДИТУ

N. Moska,

PhD in Economics, Associate Professor of Department of Accounting and Auditing,

Lviv National Ivan Franko University

STAGES AND PROCEDURES OF THE AUDIT OF SANATION

У науковій статті проаналізовано і узагальнено інформацію про етапи санаційного аудиту, що висвітлена у наукових джерелах, та запропоновано удосконалення цих етапів через їх деталізацію та узгодження з вимогами до порядку здійснення аудиту. Метою санаційного аудиту є формування незалежного судження аудитора про наявність чи відсутність санаційної спроможності суб'єкта господарювання, дієвість і очікувану ефективність запланованих санаційних заходів. Дослідження окремих етапів санаційного аудиту та порядку його проведення здійснюється для забезпечення розвитку його теоретичного обґрунтування та удосконалення організаційно-методичного забезпечення такого аудиту. На нашу думку, доцільно виділити вісім основних етапів санаційного аудиту: 1) ознайомлення з підприємством, його економічними характеристиками, фінансовим станом та санаційною концепцією; 2) визначення та узгодження умов надання аудиторських послуг; 3) експрес-оцінка достовірності бухгалтерського обліку та надійності системи внутрішнього контролю; 4) аналіз фінансово-господарської діяльності, причин та характеру кризового стану; 5) розробка плану та програми санаційного аудиту; 6) оцінка санаційної спроможності; 7) оцінка достовірності та ефективності плану санації; 8) узагальнення результатів аудиту, формування та подання звіту.

The scientific article contains analysis and synthesis of information about the stages of audit of sanitation, which displayed in scientific sources, and suggested improving these stages by using of their detailed description and coordination with requirements for audit procedure. The purpose of the audit of sanitation is to form an independent auditor's judgment about the presence or absence the ability for sanitation of the entity, and about the practicability and expected efficiency of the planned sanitation measures. The studies of individual stages of audit of sanitation and the procedure of its holding carried out for the development of its theoretical reasoning and improvement of organizational and methodological support of this audit. In our opinion, it is appropriate to allocate the eight main stages of audit of sanitation: 1) familiarization with the enterprise, its economic performance, financial condition and concept of sanitation; 2) determination and harmonization the conditions for audit services; 3) rapid assessment of the reliability of the accounting and internal control system reliability; 4) analysis of financial and economic activity, causes and nature of crisis; 5) creation of plan and program of audit of sanitation; 6) evaluation of ability for sanitation; 7) evaluation of the reliability and effectiveness of the plan of sanitation; 8) generalization the results of the audit, and reporting.

Ключові слова: санаційний аудит, санаційна спроможність, план санації, аналіз фінансового стану, етапи аудиту, аудиторські процедури.

Key words: audit of sanitation, ability for sanitation, plan of sanitation, financial analysis, stages of audit, audit procedures.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

За результатами санаційного аудиту аудитор висловлює думку про наявність чи відсутність санаційної спроможності суб'єкта господарювання та про дієвість і очікувану ефективність запланованих санаційних заходів. Таким чином, санаційний аудит є важливою складовою механізму фінансового оздоровлення підприємства. Він забезпечує зниження ризику до прийняттого рівня для зацікавлених у санації інвесторів, кредиторів, акціонерів, державних установ. Досягнення належної якості санаційного аудиту та достовірності його результатів вимагає постійного розвитку теоретичного обґрунтування засад його здійснення і удосконалення його організаційно-методичного забезпечення. Дослідження окремих етапів санаційного аудиту та порядку його проведення в межах кожного етапу, встановлення взаємозв'язків між аудиторськими процедурами на цих етапах допоможе розвинути теоретичне та організаційно-методичне забезпечення санаційного аудиту.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідження у сфері санаційного аудиту представлені в працях таких науковців, як А.М. Поддєрьогін, О.О. Терещенко, С.Я. Салига, М.К. Колісник, В.Г. Боронос, Т.М. Білоконь, А.І. Белова, Т.А. Говорушко та ін. Напрямами дослідження цих праць є фінанси підприємств, управління фінансовою санацією, фінансова санація та банкрутство, антикризове управління підприємством, а санаційний аудит у них розглядається як складова процесу санації. Поряд із цим у фундаментальних наукових дослідженнях з аудиту санаційний аудит не згадується або згадується тільки при класифікації аудиторських послуг. Окремі аспекти санаційного аудиту розглянуті у наукових статтях Т.В. Булович, К. Ларіонової, А.К. Шари, Т.М. Костанецької та ін. Таким чином, теоретичне обґрунтування санаційного аудиту потребує розвитку, а дослідження у цій сфері представляє науковий інтерес.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Завдання наукової статті: проаналізувати і узагальнити перелік та зміст етапів санаційного аудиту, що висвітлений у наукових джерелах, запропонувати удосконалення цих етапів завдяки їх деталізації та узгодження з вимогами до порядку здійснення аудиту.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

На думку М. К. Колісник, етапами санаційного аудиту є: 1) збір та систематизація інформації про підприємство; 2) розрахунок та аналіз фактичних показників і тенденцій розвитку (оцінка глибини фінансової кризи); 3) аналіз причин і симптомів фінансової кризи та виявлення "слабких місць"; 4) прийняття рішення про санацію чи ліквідацію (висновок про санаційну придатність підприємства) [1, с. 68]. Аналогічну класифікацію подають у своїх працях А.М. Поддєрьогін, О. О. Терещенко, А. І. Белова.

В. Г. Боронос виділяє такі чотири етапи санаційного аудиту: 1) оцінка правової спроможності; 2) аудит фінансового стану підприємства; 3) аудит окремих санаційних процедур; 4) оцінка ефективності плану санації [2, с. 209—221].

Основними етапами санаційного аудиту, на думку Т.М. Білоконь, є: 1) проведення аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства; 2) визначення причин фінансової кризи, її глибини та можливостей подолання; 3) проведення порівняльного аналізу сильних та слабких сторін підприємства; 4) здійснення економіко-правової експертизи наявної в підприємства санаційної концепції; 5) оцінка ризиків, пов'язаних з реалізацією санаційної концепції; 6) підготовка висновку про достовірність плану санації та доцільність санації чи ліквідації суб'єкта господарювання [3, с. 81].

Т.В. Булович подає такі три етапи: 1) оцінка глибини та визначення характеру кризи на підприємстві (аналіз фінансово-господарського стану суб'єкта господарювання та ймовірності його банкрутства); 2) визначення можливостей та резервів для подальшого розвитку підприємства; 3) оцінка санаційної спроможності підприємства [4, с. 211—212].

Т.М. Костанецька до етапів санаційного аудиту включає: 1) вивчення наявної санаційної концепції і збір необхідної інформації; 2) аналіз виробничо-господарської діяльності для виявлення відповідності фактичного стану виробничо-господарської діяльності підприємства даним, відображеним у плані санації, а також виявлення сильних і слабких сторін виробничої сфери підприємства; 3) аудит фінансової сфери підприємства; 4) вивчення положення підприємства на ринку чинників виробництва і збуту готової продукції; 5) аналіз причин кризи, слабких і сильних сторін підприємства; 6) експертна оцінка запланованих санаційних заходів [5, с. 68—69].

Чотири етапи санаційного аудиту виділяє А.К. Шара: 1) збір та систематизація інформації про підприємство; 2) визначення реального стану підприємства; 3) аналіз причин кризи та існуючих ризиків, виявлення сильних та слабких сторін; 4) визначення санаційної спроможності підприємства [6, с. 125].

Отже, у наукових джерелах нема єдиного підходу до класифікації етапів санаційного аудиту. М.К. Колісник, А.М. Поддєрьогін, О.О. Терещенко, А.І. Белова, В.Г. Боронос та А.К. Шара виділяють чотири етапи, на думку Т.М. Білоконь та Т.М. Костанецької етапів повинно бути шість, а Т.В. Булович пропонує лише три етапи. За економічним змістом розглянуті класифікації мають багато спільного та характеризуються деякими відмінностями.

У всіх класифікаціях є етап, що передбачає визначення санаційної спроможності; висновок про санаційну придатність, про достовірність плану санації та доцільність санації; аудит окремих санаційних процедур; оцінку санаційної спроможності та ефективності плану санації; здійснення економіко-правової експертизи санаційної

концепції та експертної оцінки запланованих санаційних заходів. Ми погоджуємось з М.К. Колісник, Т.В. Булович та А.К. Шарою, що оцінку санаційної спроможності доцільно виділити одним з етапів аудиту. Окремим етапом, на нашу думку, повинен бути етап оцінки достовірності та ефективності плану санації. Різниця між ними полягає у тому, що аудитор не повинен покладатися на оцінку санаційної спроможності підприємства, здійснену перед складанням плану санації без його участі, а може провести незалежну оцінку санаційної спроможності за своєю методикою та висловити своє професійне судження щодо цього, тоді як оцінюючи план санації, об'єктом аудиту є заплановані без участі аудитора санаційні процедури. Крім того, дослідження санаційної спроможності спрямоване в минуле, базується в основному на історичній фінансовій інформації, а оцінка санаційних заходів передбачає прогноз дієвості їх впровадження в майбутньому. Очевидно, що ці етапи тісно пов'язані: прийняття рішення про доцільність санації та вибір конкретної санаційної концепції здійснюється на підставі висновку про санаційну спроможність підприємства.

Також спільним для усіх класифікацій є аналіз фінансово-господарської та виробничо-господарської діяльності, реального фінансово-господарського стану, фактичних показників і тенденцій розвитку, причин і симптомів фінансової кризи, її глибини та характеру. Аналітичні процедури в санаційному аудиті відіграють важливу роль та є на усіх етапах аудиторського процесу. Виділення аналізу окремим етапом обґрунтоване необхідністю ознайомлення з фактичним фінансовим станом для подальшого планування аудиту.

У п'яти наведених класифікаціях є аналіз сильних та слабких сторін. На нашу думку, такий аналіз здійснюється на етапі оцінки санаційної спроможності та не потребує окремого виділення.

М.К. Колісник, А.К. Шара та Т.М. Костанецька виділяють збір та систематизацію необхідної інформації про підприємство. Ми погоджуємось з цією думкою та вважаємо, що першим етапом санаційного аудиту має бути ознайомлення з підприємством, його фінансовим станом та санаційною концепцією.

Не доцільно, на нашу думку, включати до етапів санаційного аудиту прийняття рішення про санацію чи ліквідацію, оскільки це не входить до повноважень аудитора, а також оцінку ймовірності банкрутства, оскільки санація здійснюється на підприємствах у кризовому стані, для яких завжди характерний ризик банкрутства. Підприємства, ймовірність банкрутства для яких є низькою, не потребують санації.

Для удосконалення класифікації етапів санаційного аудиту, на нашу думку, у ній необхідно врахувати такі елементи аудиторського процесу, як узгодження умов надання аудиторських послуг, планування, визначення прийнятної рівня ризику, формування висновку.

Пропонуємо виділити вісім основних етапів санаційного аудиту:

1. Ознайомлення з підприємством, його економічними характеристиками, фінансовим станом та санаційною концепцією.
2. Визначення та узгодження умов надання аудиторських послуг (предмету аудиту, обсягу робіт, рівня ризику, змісту аудиторського звіту, суми оплати).
3. Експрес-оцінка достовірності бухгалтерського обліку та надійності системи внутрішнього контролю.
4. Аналіз фінансово-господарської діяльності, причин та характеру кризового стану.
5. Розробка плану та програми санаційного аудиту.
6. Оцінка санаційної спроможності.
7. Оцінка достовірності та ефективності плану санації.
8. Узагальнення результатів аудиту, формування та подання звіту.

На першому етапі відбувається ознайомлення з підприємством, його економічними характеристиками,

фінансовим станом та санаційною концепцією. Основним завданням аудитора на цьому етапі є оцінка можливості надання аудиторських послуг конкретному суб'єкту господарювання. Перед тим, як прийняти завдання, погодити умови та підписати договір, аудиторі необхідно оцінити ризики, пов'язані з клієнтом, можливість і здатність аудиторської фірми виконати аудиторське завдання з санаційного аудиту. Ознайомлення з фінансовим станом та іншими аспектами на цьому етапі не передбачає проведення аналізу: з одного боку, до укладення договору про надання аудиторських послуг доступ до інформації суб'єкта господарювання є обмеженим, з іншого боку, аналіз фінансово-господарської діяльності передбачено на четвертому етапі, а оцінка санаційної концепції — на сьомому. На першому етапі аудитор ознайомлюється з підприємством, в основному, зі слів керівництва, зокрема, з'ясовує такі питання: як керівництво клієнта оцінює фінансовий стан; чи отримувало підприємство збитки від господарської діяльності за минулий рік та попередні періоди; які тенденції зміни ліквідності балансу; чи існує не сплачена своєчасно заборгованість та який розмір цієї заборгованості; чи є загроза припинення діяльності; чи наявні підстави для порушення судом справи про банкрутство; чи перебуває підприємство у юридичній процедурі банкрутства, а проведення санаційного аудиту призначене судом; як керівництво оцінює розроблену санаційну концепцію. Варто зазначити, що санаційний аудит в Україні найчастіше здійснюється за призначенням суду під час юридичної процедури банкрутства, а позасудова санація здійснюється менш формалізовано та витрати на проведення санаційного аудиту не розцінюються учасниками санації як необхідні.

Якщо можливість і здатність аудиторської фірми виконати завдання оцінена позитивно, аудитор усвідомлює та погоджується з пов'язаними з цим завданням ризиками, розпочинається другий етап — визначення та узгодження умов надання аудиторських послуг. У Міжнародному стандарті аудиту 210 "Узгодження умов виконання завдань з аудиту" вказано, що аудитор і замовник повинні погодити умови завдання та задокументувати їх у листі-зобов'язанні про проведення аудиторської перевірки або в будь-якій іншій прийнятній формі контракту [7, с. 110]. В українській практиці, зазвичай, використовують договір на проведення аудиту. До найважливіших умов договору можна віднести предмет аудиту, обсяг робіт, рівень аудиторського ризику, зміст аудиторського звіту, суму оплати.

Третім етапом, на нашу думку, повинна бути експрес-оцінка достовірності бухгалтерського обліку та надійності системи внутрішнього контролю. Аудит фінансової звітності трудомісткий і вартісний процес та є не доцільним при санаційному аудиті. Проте підставою для аналізу фінансового стану підприємства та прийняття рішення про включення у план санації конкретних санаційних заходів є інформація з бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Принцип професійного скептицизму призводить до того, що аудитор не може вважати достовірною цю інформацію без проведення дочерних для санаційного аудиту процедур перевірки стану обліку та контролю на підприємстві. Такі процедури будуть обмежені часом їх здійснення та обсягом аудиторських доказів порівняно з процедурами аудиту фінансової звітності, тому пропонуємо назвати їх експрес-оцінкою. Оскільки дієвість внутрішнього контролю є необхідною передумовою достовірності обліку та важливим аспектом забезпечення досягнення мети санації, оцінка його надійності повинна бути об'єктом аудиторської перевірки.

На нашу думку, експрес-оцінка достовірності бухгалтерського обліку та надійності системи внутрішнього контролю повинна здійснюватись перед складанням плану та програми аудиту і забезпечити необхідну для процесу планування інформацію.

Після того, як аудитором сформована думка про достовірність фінансової інформації суб'єкта господарювання, він може перейти до аналізу фінансово-господарської діяльності, причин та характеру кризового стану на четвертому етапі санаційного аудиту. Загальні рекомендації щодо аналізу містяться у Міжнародному стандарті аудиту 520 "Аналітичні процедури" [7, с. 464—472].

Методика аналізу фінансово-господарської діяльності ґрунтовно описана у працях багатьох науковців. Для цілей санаційного аудиту аналіз доцільно здійснювати за такими напрямками: аналіз асортименту, структури і якості продукції, робіт та послуг; аналіз обсягів, ритмічності та якості виробництва; аналіз попиту, стану ринку та обсягу реалізації продукції (послуг); аналіз використання трудових ресурсів; аналіз стану і використання необоротних активів; аналіз забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами та їх використання; аналіз дебіторської і кредиторської заборгованості; аналіз витрат на виробництво та собівартості продукції; аналіз фінансових результатів і рентабельності; аналіз структури балансу, фінансової стійкості, оборотності активів, ліквідності та платоспроможності.

Для виявлення причин кризового стану аудитор доцільно скористатись їх типовим переліком. Причини фінансової кризи підприємства:

1. Зовнішні: спад кон'юнктури в економіці загалом або конкретного ринку продукції; зміна рівня чи асортиментної структури попиту на продукцію; нестабільність фінансового та валютного ринків; нестабільність та недосконалість законодавства; посилення монополізму на ринку; посилення конкуренції в галузі; політична нестабільність; зниження купівельної спроможності населення; неплатоспроможність окремих покупців; природні лиха.

2. Внутрішні: низька якість управління; недоліки організаційної структури; недоліки внутрішнього контролю; низький рівень кваліфікації та незадовільна робота персоналу; недоліки постачання, порушення умов договорів про постачання; низька ефективність виробництва; невдала організація збуту продукції, вибір помилкової цінової політики; недоліки інвестиційної політики; недостатність інновацій; дефіцит фінансування, втрата або погіршення умов зовнішнього фінансування.

Ознаками фінансової кризи будуть: зменшення обсягів реалізації, втрата покупців; зменшення платоспроможності; зниження ліквідності активів; зменшення прибутковості та рентабельності; зростання витрат; зниження продуктивності праці; наявність понаднормових запасів; збільшення дебіторської заборгованості; збільшення кредиторської заборгованості.

Щоб охарактеризувати глибину фінансової кризи, пропонуємо використовувати класифікацію стадій кризового стану підприємства: стадія 1 — зниження ліквідності та погіршення структури балансу протягом декількох звітних періодів, підвищення ризику банкрутства, проте подолання кризи можливе за рахунок внутрішніх резервів та підвищення ефективності управління; стадія 2 — спостерігається нестача ліквідних активів для своєчасного погашення зобов'язань, знижується платоспроможність, виникає загроза банкрутства, проте існує можливість фінансового оздоровлення підприємства через запровадження відповідних санаційних заходів; стадія 3 — спостерігається неплатоспроможність, відсутність внутрішніх джерел подолання кризового стану, існує загроза припинення діяльності та банкрутства, фінансова санація можлива тільки при залученні та за рахунок зовнішніх інвестицій.

На п'ятому етапі відбувається розробка плану та програми санаційного аудиту. Загальні рекомендації щодо планування аудиту фінансової звітності містяться у Міжнародному стандарті аудиту 300 "Планування аудиту фінансової звітності", відповідно до якого адекватне планування аудиторської роботи сприяє забезпеченню належної уваги важливим ділянками аудиторсь-

кої перевірки, своєчасній ідентифікації та вирішенню потенційних проблем, а також організації та виконанню завдань з аудиту ефективно і якісно. Планування аудиту означає розробку загальної стратегії та детального плану аудиту [7, с. 264]. В українській практиці аудиту стратегія відображається у загальному плані аудиту, а детальний план знаходить своє відображення у програмі аудиту. Основними розділами загального плану аудиту є: обсяг аудиторської перевірки; цілі надання звітності, строки аудиту та необхідне інформування; напрям аудиту [7, с. 265].

Шостий етап санаційного аудиту передбачає оцінку санаційної спроможності. Під санаційною спроможністю розуміють наявність у підприємства фінансових, організаційно-технічних та правових можливостей для успішного проведення санації [2, с. 205]. На цьому етапі аудитор повинен отримати підтвердження наявності у суб'єкта господарювання потенціалу для майбутньої успішної діяльності, зокрема: оцінити його позиції на ринку та можливості збільшення обсягів реалізації; дослідити конкурентні переваги; з'ясувати наявність виробничого та кадрового потенціалу; розглянути можливі варіанти санаційної концепції; спрогнозувати тенденції зміни ліквідності, прибутковості та платоспроможності.

Сьомий етап санаційного аудиту — оцінка достовірності та ефективності плану санації. В.Г. Боронос пропонує три критерії оцінки плану санації: ефективність, економічність та досяжність. Ефективність — співвідношення між запланованими результатами та ресурсами, що використані для їх досягнення. Економічність — мінімізація ресурсів, спрямованих на виведення підприємства із кризи, з огляду на результат. Досяжність — реальність досягнення запланованих заходів з використанням наявних ресурсів, сильних сторін та можливостей підприємства [2, с. 206—207]. Дослідити відповідність плану санації конкретного підприємства цим критеріям можна за допомогою відповідних аудиторських процедур, аналітичних таблиць та коефіцієнтів.

На завершальному етапі здійснюється узагальнення результатів аудиту, формування та подання звіту. Аудитор систематизує та узагальнює інформацію з аудиторських доказів та формує судження щодо: 1) результатів аналізу фінансово-господарської діяльності, причин та характеру кризового стану; 2) санаційної спроможності; 3) достовірності та ефективності плану санації. Загальний висновок аудитора, на нашу думку, можна надавати у такому вигляді: "В результаті проведеної нами оцінки фінансового стану, санаційної спроможності та плану санації підприємства виявлено наступне: розроблені керівництвом підприємства санаційні заходи є обґрунтованими та реальними, впровадження цих заходів імовірно призведе до відновлення платоспроможності та ліквідності, скорочення заборгованості та покращення структури балансу, тобто, подолання ознак фінансової кризи, та забезпечить ефективне функціонування підприємства у довгостроковому періоді".

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою санаційного аудиту є формування незалежного судження аудитора про наявність чи відсутність санаційної спроможності суб'єкта господарювання, дієвості і очікувану ефективність запланованих санаційних заходів. Дослідження окремих етапів санаційного аудиту та порядку його проведення в межах кожного етапу здійснюється для забезпечення розвитку теоретичного обґрунтування засад його здійснення, удосконалення організаційно-методичного забезпечення такого аудиту. У наукових джерелах нема єдиного підходу до класифікації етапів санаційного аудиту як щодо їх кількості, так і щодо економічного змісту. Для удосконалення цієї класифікації у ній необхідно врахувати такі елементи аудиторського процесу, як узгодження умов надання аудиторських послуг, планування,

визначення прийняттого рівня ризику, формування висновку. На нашу думку, доцільно виділити вісім основних етапів санаційного аудиту: 1) ознайомлення з підприємством, його економічними характеристиками, фінансовим станом та санаційною концепцією; 2) визначення та узгодження умов надання аудиторських послуг; 3) експрес-оцінка достовірності бухгалтерського обліку та надійності системи внутрішнього контролю; 4) аналіз фінансово-господарської діяльності, причин та характеру кризового стану; 5) розробка плану та програми санаційного аудиту; 6) оцінка санаційної спроможності; 7) оцінка достовірності та ефективності плану санації; 8) узагальнення результатів аудиту, формування та подання звіту.

Література:

1. Колісник М.К. Фінансова санація і антикризове управління підприємством / М.К. Колісник, П.Г. Ільчук, П.І. Віблій. — К.: Кондор, 2007. — 272 с.
2. Боронос В.Г. Управління фінансовою санацією підприємств / В.Г. Боронос, І.Й. Плікус, І.М. Кобушко. — Суми: Вид-во СумДУ, 2010. — 437 с.
3. Білоконь Т.М. Санація підприємств: організаційно-економічний механізм: монографія / Т.М. Білоконь, Л.М. Несен. — Вінниця: ВНТУ, 2010. — 152 с.
4. Булович Т.В. Due diligence як елемент санаційного аудиту / Т.В. Булович // Сталій розвиток економіки. — Хмельницький, 2010. — № 3. — С. 210—215.
5. Костанецька Т.М. Санаційний аудит як невід'ємний елемент у системі антикризових заходів / Т.М. Костанецька // Інноваційні виміри розвитку світової економіки / Наукова організація "Перспектива". — Дніпропетровськ: Видавничий дім "Гельветика", 2013. — С. 66—70.
6. Шара А.К. Санаційний аудит підприємств роздрібної торгівлі / А.К. Шара // Вісник Львівської комерційної академії. — Львів: Видавництво АКА, 2013. — Вип. 43. — С. 123—127.
7. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Ч. 1. / Переклад з англ. О.Л. Ольховікова [та ін.]. — Вид. 2013 р. — К.: Міжнародна федерація бухгалтерів; Аудиторська палата України, 2014. — 978 с.

References:

1. Kolisnyk, M. K. Il'chuk, P. H. and Viblyj, P. I. (2007), *Finansova sanatsiia i antykrizove upravlinnia pidpriemstvom* [The financial reorganization and crisis management of enterprise], Kondor, Kyiv, Ukraine.
2. Boronos, V. H. Plikus, I. J. and Kobushko, I. M. (2010), *Upravlinnia finansovoiu sanatsiieiu pidpriemstv* [Management of financial readjustment of enterprises], SumDU, Sumy, Ukraine.
3. Bilokon', T. M. and Nesen, L. M. (2010), *Sanatsiia pidpriemstv: orhanizatsijno-ekonomichnyj mekhanizm* [Reorganization of companies: organizational and economic mechanism], VNTU, Vinnitsia, Ukraine.
4. Bulovych, T. V. (2010), "Due diligence as an element of sanation audit", *Sustainable development of economy*, vol. 3, pp. 210—215.
5. Kostanets'ka, T. M. (2013), "Sanation audit as an integral element in the system of anticrisis measures", *Innovatsijni vymiry rozvytku svitovoi ekonomiky*, pp. 66—70.
6. Shara, A. K. (2013), "Recovery audit of retail trade enterprises", *Visnyk L'vivs'koi komertsijnoi akademii*, vol. 43, pp. 123—127.
7. *Mizhnarodna federatsiia bukhhalteriv and Audytors'ka palata Ukrainy* (2014), *Mizhnarodni standarty kontroliu iakosti, audytu, ohliadu, inshoho nadannia vpevnenosti ta suputnykh posluh* [Handbook of international quality control, auditing, review, other assurance, and related services pronouncements], vol. 1, Feniks, Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 02.08.2015 р.